

“Com a poble i com a govern hem de combinar una actitud de resistència i una actitud positiva.”

Entrevista al conseller Francesc Homs, per Carles Torner

Ens trobem amb el conseller de la Presidència i portaveu del govern, Francesc Homs, al palau de la Generalitat. Tot fullejant el número anterior de *Qüestions de Vida Cristiana*, dedicat a Sant Benet, Homs parla dels seus records de Montserrat.

Francesc Homs: No sé per què la meva família solia anar a Montserrat per Nadal. Ens estàvem a les cel·les, anàvem a vetlles. En les meus records d'infantesa hi ha l'atmosfera espiritual intensa que desprèn Montserrat. Feia el trapella mentre els pares pregaven, amb les contradiccions típiques d'un nen que s'aproxima al fet religiós des d'una família tolerant, que mai no ens va imposar res. Més gran hi vaig portar jo les meves filles, i ens va colpir un conflicte amb una parella que, al restaurant, es va indignar amb les meves filles, perquè els havien fet una pregunta en castellà i elles van respondre en català. Els va ofendre potser que de tan petites ja parlessin el català, i a nosaltres ens va semblar simptomàtic que a aquelles alçades (érem cap a l'any 2000) hi hagués gent que, tot i haver pujat a Montserrat, manifestés tanta incomprensió. A part d'aquesta anècdota, m'ha meravellat sempre, a partir de la relació amb monjos com el pare Marc Teixonera, veure com la comunitat està tan al dia de la societat i la

política. Jo estic necessàriament al dia, perquè estic ficat a l'olla de la política, però em meravella que persones que fan vida monàstica, al marge del tràfec quotidià, estiguin tant al corrent i et facin preguntes molt precises. És una mostra de la gran permeabilitat dels monjos amb la societat catalana i també ens interpel·la als que ens fem un tip de córrer en la vida de cada dia i, al capdavall, fem poques coses transcendents per molt que correm. Una altra vivència del temps, amb la seva permeabilitat, també permet als monjos estar al dia i ésser molt productius. Espontàniament, ja ho veu, Montserrat m'ha dut al cap tres records: fer el trapella a la infantesa, una inesperada mostra d'incomprensió d'aquella gent, i la capacitat dels monjos de la comunitat de ser permeables. Per això Montserrat segueix tenint un gran pes social i polític, més enllà del religiós, que em pregunto si tenen altres instàncies de l'Església.

Quins referents intel·lectuals o religiosos l'han marcat en la seva vocació política?

Vaig tenir la sort d'anar a una escola cristiana i catalana, el Sant Gregori, amb la influència forta d'Alexandre i Raimon Galí. Vaig participar al Grup d'Estudis Nacionalistes, amb mossèn Ballarín, i Jordi Pujol ha estat el meu gran referent polític. Això vol dir que m'han marcat des d'Antoine de Saint-Exupéry fins a G. K. Chesterton –amb la seva ironia!–, passant per Jaume Vicens Vives i Enric Prat de la Riba, que és el meu altre gran referent polític. Em fa influir el pare Hilari Raguier, que un dia em va retreure que m'hagués fet objector de consciència, i no pel compromís amb la pau, que li semblava magnífic, sinó perquè deia que corria el perill de no interioritzar bé el principi de la jerarquia, que és imprescindible per a un procés d'alliberament nacional. Una cosa semblant em va dir el bisbe Deig, al Cel sigui: el catalanisme, que té aquest component romàntic tan fort, que li costa fer política amb majúscules perquè tenim poca cultura d'estat, li cal cultura institucional, i l'Església i l'exèrcit són les institucions cabdals per transmetre una cultura organitzativa. No hi ha estat important al món que no hagi desenvolupat un nivell

Per construir un país cal ser conscients que ens cal també una certa dosi del principi de jerarquia, que vol dir més ordre, en sentit organitzatiu.

institucional potent amb un principi de jerarquia fort. Està molt bé ser plans: la transversalitat és un valor de la societat catalana i és també una garantia, perquè fa que siguem com una canya de bambú que es doblega sense que la puguin trencar mai. Però per construir un país cal ser conscients que ens cal també una certa dosi del principi de jerarquia, que vol dir més ordre, en sentit organitzatiu. Cal saber distingir quan cal estratègia, quan cal pràctica, i tenir disciplina, sacrifici...

En aquests moments Catalunya busca ser un més entre els pobles d'Europa, compartint el grau de sobirania que tenen les altres nacions de la Unió Europea. Com imagina aquest procés?

Jo no tinc la sensació de fer res que sigui diferent que el que m'han traslladat des que tinc ús de raó, ni res més que el que he rebut dels referents que acabo d'esmentar. És a dir, la recerca de la llibertat i la continuïtat com a poble, continuïtat de la nació i de la cultura de la qual formo part. Una cultura que va més enllà de la pròpia nació i arrela en la cultura judeocristiana europea. El que ha canviat és el marc en el qual vivim aquest plantejament: fins ara el marc de l'Estat Espanyol i ara és el marc europeu, però en essència el projecte és el mateix: la continuïtat i el progrés de Catalunya com a poble.

Quina resposta té el seu govern per part d'Europa?

La resposta de les institucions europees és una resposta a benefici d'inventari. És pròpia del funcionament actual de la comunitat

internacional, que ha arribat a un punt d'equilibri en el qual a nivell europeu hi ha poques guerres o cap (recordem que fa vint anys n'hi va haver una de molt cruenta). Aquesta absència actual de guerra és un gran progrés de convivència i de pau. La contrapartida d'aquest progrés és una Europa massa estàtica, on no sembla que hi hagi espai per al moviment. És un repte europeu que s'expressa en molts àmbits: a l'hora de configurar una política econòmica coherent, una política de defensa adient, una política d'integració i de cohesió social –i també a l'hora de pensar una política d'integració dels pobles que formen part de la Unió Europea. És una foto fixa: hi segueixen essent tots aquells que hi eren, encara que en termes econòmics pugui sorprendre que alguns estats siguin només ciutats, que fa que sigui una contradicció que a nosaltres se'ns vulgui negar el reconeixement adduint arguments econòmics. El preu de la pau ha estat la foto fixa, cosa ben comprensible durant unes dècades després de la guerra, però a mesura que la pau s'ha anat consolidant, també per raons que depassen Europa, és hora que Europa es converteixi en una comunitat més flexible a tots els nivells, tant econòmic com social com d'integració dels pobles que la componen. Aquesta tensió provocada per l'encarcament de les institucions serà manifesta en les properes eleccions europees en molts països, on la tendència a créixer de forces extremistes i populistes, contràries a la construcció europea, serà forta.

Aquest context general, podria ser doncs receptiu a la petició de reconeixement de Catalunya?

És evident que nosaltres mai no serem expulsats d'Europa. Si ho fóssim, el projecte europeu moriria l'endemà. Des de l'any 1945, a l'acabament de la guerra, l'única cosa que ha fet l'Europa institucional és ampliar-se, sumar. Sumar-hi fins i tot entitats ben difícils d'incorporar, amb països que no estaven del tot homologats en termes econòmics ni d'estàndards socials ni fins i tot de respecte als drets humans. És un esforç que ha demostrat que pagava la pena, que tenia sentit sumar realitats tan diverses que compartien el pro-

És hora que Europa es converteixi en una comunitat més flexible a tots els nivells, tant econòmic com social com d'integració dels pobles que la componen.

jecte europeu. No s'entendria, des d'aquesta dinàmica, que de cop i volta fossin expulsats set milions de ciutadans europeus absolutament homologats amb les exigències de la unió en tots els sentits. No contemplo que Europa pugui desaparèixer, per això afirmo que Catalunya seguirà formant part d'Europa el dia que sigui un estat independent.

Des d'aquest punt de vista, fan pietat els analistes que es queden en la lectura literal de les lleis. És ben normal que un tractat entre estats no contempli la possibilitat que un d'ells es fragmenti en dos, per pur instint de supervivència. Però és evident que si això passa es trobarà una sortida i no s'expulsaran set milions d'uropeus.

Com veu el paper del govern en relació a les mobilitzacions socials a Catalunya?

Intentem ser molt sensibles amb el patiment de la gent i assumir la nostra responsabilitat en virtut del conjunt del país i de la gent. Això vol dir prendre decisions, que és molt complicat: totes les decisions actuals són fetes escollint l'opció menys dolenta. Això vol dir que sempre és dolenta. Però no tenim alternativa, perquè jo no contemplo determinats plantejaments –que per altra banda ja s'han assajat en el continent europeu i han acabat molt malament– com els que formula la gent del Procés Constituent de la Teresa Forcades i l'Arcadi Oliveres. Són experiències que allí on s'han assajat han acabat malament perquè, en comptes de donar llibertat a les persones, ha acabat limitant-la. Estem doncs centrats a fer una feina que és ingrata però necessària, que cal fer des d'una perspectiva de servei al país.

La Via Catalana del passat onze de setembre, en la qual vostè va participar, va mostrar una mobilització per la independència forta, excepcional. Com viu el govern aquest impuls?

Denota l'excelsionalitat del moment i la profunditat del plantejament català. Hi ha tendència per part d'alguns a atacar els nostres dirigents polítics i pensar que mort el gos, morta la ràbia. Tanmateix, el moviment català té un instint de justícia i llibertat que fa el procés irreversible. Ara es tractarà de saber dues variables: temps i sacrifici. Totes dues van molt lligades: a menys temps més sacrifici.

D'aquí poques setmanes el govern farà públiques la pregunta i la data de la consulta als ciutadans de Catalunya, tot assumint riscos molts grans per la resposta que rebran...

No és veritat. Nosaltres no assumim riscos molt grans. Assumir un risc vol dir que tens diferents alternatives i apostes per una d'elles. Assumeixes llavors el risc d'equivocar-te i no haver triat la via adequada. Nosaltres no estem assumint cap risc: aquest és un poble que ha decidit sobreviure i fer-ho amb llibertat i amb justícia i democràcia, i nosaltres senzillament seguim aquest camí. És un camí difícil, ple de trampes, de sacrificis personals, de dolor... Però només hi ha un camí. No hi veig risc, tanmateix, d'equivocar-nos d'opció i haver-ho de lamentar després. No ens podem equivocar havent triat la via de l'alliberament nacional. Tot i que pot ser que en algun el procés ens afecti personalment. Però jo estic molt tranquil, des d'aquest punt de vista, perquè després d'aquest servidor en vindrà un altre, i després un altre. Sempre ho dic als interlocutors de Madrid: pensin que si un dia, per la seva estratègia, jo hagués de deixar de venir, en vindria un altre. El procés ens depassa. No hi ha alternatives: quan arribes a dalt de la carena d'una muntanya només pots passar per la carena, no pots caminar per l'aire... I baixar no ho contemplem, perquè no contemplem

Nosaltres no estem assumint cap risc: aquest és un poble que ha decidit sobreviure i fer-ho amb llibertat i amb justícia i democràcia, i nosaltres seguim aquest camí.

la renúncia. En aquests moments la renúncia seria la d'un país que plega i que en vint anys deixaria d'existir i esdevindria residual.

Diguem-ho altrament: s'acosta un conflicte fort amb Espanya...

No hi estic tampoc d'acord: el conflicte fort ja el tenim. Si es fa més fort encara haurem de veure com administrar el temps i els costos. Quan em parlen del xoc de trens inevitable que s'acosta, la meva resposta és clara: el xoc de trens ja ha tingut lloc, ens ha passat un tren per sobre. Si seguíssim com fins ara anem a la desaparició com a país. La dialèctica actual és senzilla: o millorar o desaparèixer.

Deixi'm doncs preguntar-li quina actitud tindrà el seu govern davant d'aquest conflicte creixent amb Espanya?

Com a poble i com a govern hem de combinar una actitud de resistència i una actitud positiva. Per part meva puc garantir la resistència, pel que fa a ser positiu... de vegades hauria de somriure més. A cada agressió hi hauríem de posar un somriure, sempre, per definició. No és fàcil perquè tots tenim una capacitat d'ironia limitada. La deu d'inspiració d'aquesta actitud són les mobilitzacions que hi ha hagut al carrer. Enlloc d'Europa, en cap més país o societat europea, no hi ha hagut unes mobilitzacions com les que hem viscut a Catalunya i amb el to que les hem fet. Ningú més surt al carrer amb un somriure als llavis com ho hem fet nosaltres. I hi ha gent en situacions millors que les nostres: tenen més feina, més diners, un estat del benestar més consolidat, llengua i cultura protegides... En canvi,

aquí, hem tingut una actitud extraordinària que és una font d'inspiració, per a mi, en cada moment complicat que pugui tenir.

Per què hi hagut aquesta capacitat de donar la volta al conflicte polític?

Perquè la llibertat i el sentit de justícia són valors que s'encomanen i encomanen actituds positives. Quan són expressions sinceres, és clar: tots coneixen què passa quan llibertat i justícia són posades al servei d'interessos partidaris. En canvi, encomanen positivitat quan, com aquí, són l'expressió instantània d'una societat amb un compromís democràtic molt profund.

Com es planteja el diàleg polític entre les forces del parlament?

Amb el diàleg passa, com amb d'altres paraules, que de vegades fa la sensació que les han buidat de contingut: són un posicionament estètic més que no pas un compromís. Cal recobrar llavors aquest contingut, perquè el diàleg és la clau del funcionament d'un sistema democràtic. El diàleg va lligat a l'escolta. I s'escolta poc, hem perdut pràctica d'escoltar. Potser perquè hi ha pocs moments –i aquí faig un judici molt personal– per al recolliment. La condició humana ho necessita. La societat d'avui no suporta el silenci. L'eclosió dels *smartphones* n'ha estat una culminació, la solució definitiva per no haver d'estar mai en silenci, recollit. Potser aquesta reflexió sigui inapropiada per part d'un portaveu del govern, però em sembla un miracle que puguem funcionar com a país levant-nos cada matí amb vuit tertúlies, anant a dormir amb vuit tertúlies, i més si l'emissió d'opinions no comporta cap responsabilitat –i sempre en nom de la llibertat d'expressió, dit sigui amb ironia. És fàcil que et perdis amb tant de soroll. Davant d'aquest soroll, és extraordinari que hi hagi un poble tan madur, tan capaç de destriar el gra de la palla. No perdre la paciència és una de les grans virtuts que té el poble de Catalunya en aquests moments històrics.

La llibertat i el sentit de justícia són valors que s'encomanen i encomanen actituds positives. Són expressió d'una societat amb un compromís democràtic profund.

Com recuperar, també en la política, l'equilibri entre diàleg i recolliment?

Potser aquest recolliment que desitjo sigui en aquests moments impossible. No és fàcil. Per això de vegades ens costa anar a dormir i ens autoenganyem amb la televisió. Per això ens costa passejar sols, badar, o tenim pànic a la mort, la malaltia, l'envelliment... Cadascú ho viu com pot. Jo sempre he pensat que si no m'hagués casat –i ho he dit a la meva dona– m'hauria fet monjo de Montserrat. Sempre he tingut enveja de la vida monacal. Penso en la missió d'un monjo, per exemple al segle XV. Un monjo que tingués com a missió en aquesta vida copiar un llibre, assegurar que una obra literària tindria continuïtat al llarg de la història de la humanitat. Si som conscients que som de pas en la vida terrenal, aquesta continuïtat sí que és una aportació important!